

Ladislav Čepčiansky

Spomienky na mojich 68 olympijských dní

V roku 2016 bude 60. výročie konania LOH v austrálskom Melbourne. Vodácky klub Tatran Karlova Ves – Bratislava mal v československej olympijskej výprave dvoch členov – kajakára Ladislava Čepčianskeho a bývalého kanoistu päťbojára Vlada Černého.

Predseda klubu Juraj Kadnár ma požiadal, aby som pre našu klubovú webovú stránku napísal niečo, čo mi z olympiády a cesty zostalo v pamäti a čo by bolo zaujímavé aj po toľkých rokoch. Najmä z cesty našej výpravy. Na vojne ma učili, že rozkaz predstaveného je pre podriadeného zákonom, ktorý vykoná.... Tak píšem. Pekne po poriadku. Od začiatku.

3. novembra 1956 sa mi dostalo veľkej pocty, keď sme s gymnastkou Evou Bosákovou skladali olympijský sľub. Na druhý deň to začalo. Naša 68 dňová olympijská anabáza.

O 11,30 hod. odštartovalo z pražského letiska lietadlo francúzskych aerolínií s menom špičkového koňaku Armagnac s deväťdesiatimi členmi československej olympijskej výpravy na palube. Panovala slávnostná nálada. Nikoho z nás ani nenapadlo, že sa na toto letisko vrátíme až o 68 dní.

Let z Prahy do Melbourne bol vzhľadom na potreby tankovania i postupnej časovej adaptácie naplánovaný na sedem dní. S nocľahmi v Istanbule, Singapure, kde sme zostali aj celý deň, a v Darwine. V Melbourne sme pristáli 10. novembra. Celý let, aj s medzipristátiami, bol veľmi príjemný. Po jednej noci v olympijskej dedine sme sa, veslári a vodáci, presunuli do Ballaratu, dejiska našich súťaží. V Ballarate ma čakalo veľmi nepríjemné prekvapenie. Aké? Musím sa vrátiť asi o rok dozadu.

Rok, rok a pol pred olympijskými hrami sa začalo experimentovať s tvarmi kajakov a kanoe. Zúžila sa šírka častí lode pod čiarou ponoru a nad ňou sa loď rozširovala až na pravidlami predpísanú mieru. Tým sa znížil odpor a zvýšila sa rýchlosť lode. Pri K1 to na jeden kilometer robilo 11 sekúnd.

Začali sa nekonečné diskusie, či je to v súlade s pravidlami, či takéto lode budú môcť štartovať na olympiáde. Odpoveď musel dať kongres ICF. Ten však bol zvolaný až do Melbourne, tesne pred olympijskými hrami. Vznikla neistota. Niektoré krajiny to riešili tak, že do Melbourne poslali dve lode – starý i nový typ.

Aj ja som o to požiadal náš zväz a jeho predsedu Karola Popela. Sľúbil, že na to osobne dozrie. Poslali objednávku dánskemu výrobcovi špičkových lodí Koberupovi. Ten poslal do Melbourne dva kajaky. Tak ako znela objednávka.

To čo sa udialo v Melbourne, vlastne v Ballarte, bol pre mňa šok. Rozbalil som jednu debnu, bol v nej kajak – starý typ. Rozbalil som druhú debnu, bol v nej kajak – starý typ.

Druhý šok bolo rozhodnutie kongresu: zúžené kajaky môžu štartovať, zúžené kanoe nie! A to aj napriek tomu, že zúžené kajaky malo iba 5 krajín! Moje nádeje na medailu sa rozplynuli. Mohol som bojovať len o šieste miesto. Obsadil som ich dve.

Ako mohlo vzniknúť takéto nespravodlivé rozhodnutie? To som sa neskôr dozvedel od poľského člena ICF. Kongres volil na ďalšie obdobie predsedu a predsedníctvo. Kandidoval aj úradujúci predseda Karel Popel. Podľa Poliaka Popel vyvíjal veľkú aktivitu, aby získal čo najviac hlasov. V polemike o lodiach mu najviac vyhovovalo podať a presadiť šalamúnske riešenie, ktoré by vyhovovalo „kajakárskym“ i „kanoistickým“ krajinám. Vyšlo mu to. On bol zvolený no a ja odpísaný.

Angažovanie Karola Popela v kauze lodí mi pripomenulo jeho angažovanie pri nominácii na Zimné olympijské hry v Cortine D'Ampezzo. Tiež v roku 1956. Aj tam som na jeho „angažovanosť“ a „profesionálnu odbornosť“ doplatil ja. Na túto olympiádu som si v kvalifikácii vybojoval štart v behu na 50 km a v štafete. V zastúpení zväzu kanoistiky sa ostro postavil proti mojej nominácii. Môj štart na ZOH by negatívne ovplyvnil môj výkon na LOH. O deväť mesiacov neskôr!

Vrátim sa k LOH. Priebeh olympiády nebudem popisovať. O tom už dávno napísali povolanejší. Skrátka, po všetkých stránkach super. Mne ide len o niektoré časové údaje.

Slávnostné otvorenie sa konalo 22. novembra. Bolo veľkolepé. Také isté bolo aj ukončenie 8. decembra. To, na čo som si v nasledujúcich dňoch a týždňoch najviac spomínal bol rozlúčkový nápis na svetelnej tabuli: „Šťastnú cestu, šťastný návrat domov. Dovidenia v Ríme 1960.“

Aj my sme sa tešili domov. Armagnac na nás čakal. Už nebudú zastávky na aklimatizáciu. Čakal nás príjemný let. Odlet mal byť 9. decembra.

Ráno 9. decembra asi o 9,00 hod. bol budíček. Začali sme sa baliť. Asi o hodinu nám vedenie oznámilo, že dnes sa neletí. Neoznámili prečo. Tak sme čakali. Podaktorí sme hrali futbal, podaktorí spali. Odpoľudnia nás autobusmi odviezli na prehliadku prírodnej rezervácie. Večer bola schôdza. Oznámili nám, že lietadlo má poruchu a môže odletieť až keď príde z Paríža náhradná súčiastka. Asi o týždeň. Olympijská dedina končila činnosť. Museli sme sa vystáť. Videli sme, že vo vedení panuje nervozita, ba boli aj hlučné hádky. Pred olympijskou dedinou bolo veľa krajanov. Domáhali sa rozhovoru s našim vedením. Jeden z najagilnejších členov vedenia, Dr. Klinger, sa dostal s nimi aj do „fyzického kontaktu“. Krajania nám núkali ubytovanie do odletu. Prípadne aj natrvalo. A toho sa niektorí členovia veľmi báli. Pritom zbytočne a naivne. Kto by chcel ostať, mohol tak urobiť už dávno. Neostal nik.

V priebehu dňa sa vedenie našej výpravy skontaktovalo s vedením sovietskej výpravy. Tá mala v prístave loď, ktorá ich odvezie do Vladivostoku. Odtiaľ mali zabezpečený vlak do Moskvy. Podrobnosti rokovania nám neoznámili. Oznámili len výsledok: Nečakáme na lietadlo, cestujeme loďou so sovietskymi. O vlaku nebola reč. Z Vladivostoku budeme letieť.

Oznámenie atmosféru vo výprave neupokojilo. Práve naopak. Rozvírili sa diskusie. Šírili sa vzájomne si odporujúce informácie a predpovede. Žiadali sme vedenie, aby zmenilo svoje rozhodnutie. Vedenie však riešilo situáciu po svojom. Objednali autobusy, nadržanom nás odviezli do prístavu a nastúpili sme na loď.

Na lodi zmätky pokračovali. Do rána sme posedávali na kufroch alebo kde si kto našiel miesto. Až ráno nám ukázali priestory v podpalubí, kde budeme ubytovaní.

Na druhý deň, 10. decembra, však loď nevyplávala. Postávali sme na palube a pozerali sme sa na nakladanie áut, autobusov, debien a koní. V priebehu dopoludnia prišli na palubu piloti Armagnacu. Oznamovali nášmu vedeniu, že lietadlo je opravené a môžeme letieť. Vedenie však odmietlo a zostali sme na lodi. My, plebs, sme sa nedozvedeli prečo. Neskôr sme sa dozvedeli, že lietadlo odletelo prázdne a my sme ho zaplatili. Tak ako aj plavbu. Približne za rovnakú sumu. Vo valutách.

V priebehu dňa, kedy sme už nesmeli opustiť loď, sa začali vo výprave prejavovať rôzne emócie. Uvedomovali sme si, že domov sa tak skoro nedostaneme. Niektorí to znášali veľmi ťažko. Iní sa naopak tešili, že uvidíme kus sveta. Šírili sa aj mnohé „zaručené“ informácie, napríklad o trvaní plavby. Že z Vladivostoku určite poletíme. Že možno bude aj kdesi medzipristátie a odtiaľ poletíme... Hovorilo sa aj o možnom letu z Pekingu.

Keď nám naše vedenie, ešte v olympijskej dedine, oznámilo, že budeme cestovať loďou, popísalo ju ako komfortnú výletnú loď, s komfortným ubytovaním a prvotriednym stravovaním. Tak to troška poopravím. Pokúsim sa ju popísať.

Bola to stredne veľká loď. Podľa mňa taká viacúčelová – dopravná i nákladná. Na najvyššom – šiestom poschodí boli luxusné kabíny. S klesajúcimi poschodiami sa úroveň kajút znižovala, až sa to skončilo v podpalubí, pod čiarou ponoru, bez okien. Boli to veľké miestnosti. Vetranie, ako tak, zabezpečovali ventilátory. Tam sme boli ubytovaní my, väčšia časť našej výpravy. Loď s pekným menom Gruzia bola pôvodne poľská s menom Sobieski. Jej najvyššia rýchlosť podľa údajov na tabuli bola 17 uzlov – asi 20 km/hod. Na kajaku by som jej nestačil, ale veslári si trúfali.

Píšem, že sme boli ubytovaní v podpalubí. Nie je to celkom pravda. Tam dolu sa v tej horúčave nedalo spať. Spávali sme na palube. Ale len do Vianoc. Potom udreli mrazy a museli sme zaliezť.

Dni na lodi ubiehali pomaly. Pokiaľ sme sa plavili blízko rovníka, to ešte šlo. Boli sme stále na palube. Opaľovali sme sa, skákali do bazéna, dámsky klub štrikoval. Vo výprave bolo pár kníh. Tie putovali z ruky do ruky. V presne určených časových intervaloch. Ja som hral s vedúcim výpravy Rišom Nejezchlebovým nekonečný rad šachových partií. Cyklisti usporadúvali u rádiatelegrafistu koncerty amerických platní. Večer sa premietali filmy. Najčastejšie Vojak Brovkin a Švedská spička (Švédka zápalka). Skupina nespokojencov každý večer nastúpila na „rozkaz“ a odpočítavala „ďalší deň v ....“.

Vedenie sovietskej výpravy organizovalo besedy. Kto z našej výpravy mal záujem, mohol sa zúčastniť. Besedovalo sa o rôznych témach o športe, o tréningu. Odznali tam veľmi zaujímavé príspevky, napríklad boxera Jengibarieva či 215 cm vysokého basketbalistu Janisa Kruminša.

Zmenou, aj keď nepríjemnou, bola morská nemoc. Na tri dni bol program: vracanie, hnačka, krutá bolesť hlavy...

Príjemným spestrením jednotvárnosti života na lodi bola oslava prechodu rovníka 19. decembra. Kapitán lode sa prezliekol za boha Neptúna. Zo športovcov si vytvoril družinu. Bol v nej aj náš guliari Jirko Skobla a ja ako holič. V bielom plášti, metrovou britvou, vedrom peny a veľkou štetkou.

Neptún predniesol vtipný príhovor. Potom náhodne vyberal z davu „vinníka“ a odsúdil ho. Tresty boli veľmi vtipné. Medzi inými hodenie do bazéna. Na to bola družina. Alebo oholenie. Na to som bol ja, holič. Holič, neholič, nakoniec som skončil v bazéne aj ja. Aj s výbavou!

Spestrením boli aj Vianoce. Na Štedrý deň mohol náš kuchár, Pepo Bittermann, ktorý pre nás varil aj v olympijskej dedine, navariť pre našu výpravu obed aj večeru. Kapustnica s klobáskou to nebola, ani ryba, ale varil z toho, čo mal. Hlavne, že to nebola baranina.

Stiesnenú atmosféru Vianoc ďaleko od domova zmiernili aj telegramy z „domova“, ktoré s pomocou rádiatelegrafistu, vyrobilo naše vedenie pre tých, ktorí to najhoršie znášali. Treba dodať, že náladu vylepšila aj fasovaná fľaša vodky pre dvoch.

Po Vianociach idylky na palube prestali. Chladno, silný vietor, rozbúrené more. Netrpezlivo sme čakali Vladivostok. Pristáli sme 30. decembra asi o 4. hodine poobede. Priplávanie Gruzie do prístavu bolo veľmi slávnostné. S doprovodom vojnových lodí, hudbou, tisíckou ľudí a mrazom - 15°C.

Začala sa naša zimná časť letnej olympiády: vyprázdniť kufor. Všetko textilné vrátane pyžama, na seba. Bez čapice, rukavíc hurá do mesta na honosné oslavy.

Noc sme strávili ešte na lodi. 31. decembra ráno sme sa peši presťahovali na nádražie, kde nás už čakal vykúrený „zrýchlený pojezd.“ Začala sa naša deväťdňová jazda 50 km rýchlosťou po transsibírskej magistrále. 110 000 kilometrov, 8 dní a nocí.

Pobyt vo vlaku bol celkom príjemný. V lehátkovom kupé sme boli štyria. Bolo teplo. Strava bola omnoho lepšia ako na lodi. V kuchyni už „úradoval“ Pepo Bittermann.

Krajina okolo trate bola fádna, biela. Veľkým spestrením boli občasné zastavenia na nádražiach plných ľudí, hudby, slávy a my, v 30 – 40 stupňových mrazoch v košeliach. Ešteže k družbe patrí aj vodočka! Takže to ako-tak utekalo. Lepšie ako na lodi. A čo mi na záver utkvelo v pamäti? Hlásenie, ktoré som počul 8. januára 1957 o 11,30 hod. na moskovskej hlavnej stanici: “Poezd vchodit v stolicu rodiny gorod Moskva.”

V Moskve sme sa zúčastnili osláv sovietskych olympionikov, veľkého banketu. V boľšom teatri sme si pozreli balet Labutie jazero a 10. januára sme absolvovali obyčajný let do Prahy.

Ja som ešte 11. januára absolvoval cestu vlakom do Bratislavy a 12. januára električkou do lodenice. Tam ma privítala plná zátoka korčuliarov a Tonko Daštinský s otázkou: „Ty ešte žiješ?“

Nakoniec súvaha: trvanie olympiády 16 dní, cestovanie 52 dní a nocí. Výsledok šachových partií Čepčiansky – Nejezchleb 365 : 365 (presný odhad).